

Aabenraa Byhistoriske Forening

Ordinær generalforsamling, torsdag, dl. 16. april 2015

Formandens beretning.

Medlemsudvikling.

Som forening er vi afhængige af medlemmernes opbakning. Vi er glade for der har været en stor nettostigning i foreningens antal af ordinære medlemmer fra 365 ved årets begyndelse til 426 ved årets slutning. Herudover kommer alle foreningens virksomhedsstøttemedlemmer. Her er antallet i 2014 øget med 7 til 59 medlemmer. I alt havde foreningen ved årets udgang 485 medlemmer. Medlem nr. 500?

Til trods for en fin medlemsstigning, har vi i indkaldelsen til denne generalforsamling opfordret medlemmerne til at hjælpe os med at skaffe nye medlemmer.

Specielt håber vi at endnu flere ejere af fredede og bevaringsværdige ejendomme i Aabenraa vil melde sig ind i Aabenraa Byhistoriske Forening og Bevaringsfond. Udover muligheden for at opnå rentefri lån og gratis arkitektbistand, vil vi som interesseorganisation – i dialogen med kommunen – stå stærkere med flere medlemmer.

Aabenraa har ikke alt, men vi har en spændende historie som levendegøres af de mange dejlige historiske ejendomme og de fine bymiljøer vi har. Dette forhold er noget som er unikt for os, og noget vi kan være stolte af. Vi vil gerne dele byens historie med endnu flere, ligesom vi gerne vil have endnu flere til at arbejde for at vore historiske ejendomme og miljøer vedligeholdes.

Vi vil arbejde for større kendskab til og forståelse for vigtigheden i at passe på fredede og bevaringsværdige ejendomme og historiske bymiljøer i Aabenraa og omegn.

Vi vil fortsætte med at invitere historien ind i nutiden ved arrangering af foredrag, byvandring, udflugter og udgivelse af historier fra Bybakken. Det historiske arbejde sker i et samarbejde med Museum Sønderjyllands to afdelinger: Institut for Sønderjysk Lokalhistorie og Kulturhistorie Aabenraa (Søfartsmuseet). Vi er glade for at foreningens medlemmer med ledsager har gratis adgang til Søfartsmuseet. Vi skal opfordre til at endnu flere udnytter denne mulighed.

Bevaringsfonden

Som jeg tidligere har nævnt har vi nu 59 virksomhedsstøttemedlemmer. Med denne støtte er der blevet muligt at tilbyde vore medlemmer i "gammel Aabenraa kommune", som ejer en bevaringsværdig eller fredet ejendom, en **gratis arkitektbistand** på 4 timer. Beløb der ikke anvendes til arkitektbistand anvendes til bevaringsarbejdet i almindelighed.

Det stigende salg af Aabenraa Sommer- og Vinterøl giver også et godt bidrag til bevaringsarbejde. Nettoindtægten herfra blev i 2014 ca. kr. 20.000.

Da der heldigvis en en del nye ansigter med til generalforsamlingen vil jeg kort gennemgå vores 2 støttemuligheder: gratis arkitekthjælp og lån.

Arkitekthjælpen skal sikre, at udvendige istandsættelser af bygninger sker på en arkitektonisk og håndværksmæssig korrekt måde med respekt for bygningens oprindelige stil. Hovedformålet er at sikre byens historiske miljøer af hensyn til byens borgere, vore efterkommere og som en attraktion i turistarbejdet.

Ordningen skal lavpraktisk være med til at det bliver mere overskueligt for en ejer at komme i gang med et renoveringsarbejde.

Arkitekthjælpen omfatter kun rådgivning om udvendig istandsættelse af bygningen.

Op til 4 timer er gratis. Rådgivning udover 4 timer er efter normal regning.

Rådgivningen består af:

- En besigtigelse af bygningen sammen med ejer
- En kort beskrivelse af, hvordan arbejdet skal udføres for at kunne ansøge om støtte i Bevaringsfonden
- Hvilke tilladelser der evt. skal indhentes
- En uforpligtende overslagspris på arbejdets udførelse.

Ejeren vil så have et grundlag for at overskue finansieringsbehov, herunder evt. tage et møde med sit pengeinstitut. Det er ingen betingelse for gratis arkitekthjælp at man optager lån i bevaringsfonden, men omvendt er det et krav fra dem som søger lån, at de skal have arkitekthjælp.

Fonden yder også fortsat rente- og afdragsfrie lån. Lånene skal indfries efter 15 år. Der har ingen låneaktivitet været det seneste år. Dette skyldes bl.a. at kreditforeningslån har været meget billige og vore vilkår for lånene ikke er helt hensigtsmæssige.

Fonden har i 2014 udbetalt 2 lån på tilsammen kr. 121.460 og bevilget et lån på kr. 52.700, hvor arbejdet endnu ikke er afsluttet.

Selvom efterspørgslen efter arkitekthjælp og lån har været begrænset i løbet af året fornemmer vi en stigende interesse for disse tilbud.

For hele tiden at have focus på hvad der rører sig på bevaringsområdet holder vi løbende erfamøder med vore samarbejdende arkitekter og kommunens bevaringsarkitekt Frederikke Winther. Vi satser på at holde 2 møder årligt.

For at komme endnu tættere på byens historiske bymiljøer suppleres bevaringsfonden med 3 områderepræsentanter fra hhv. Skibbrogadeområdet, Slotsgadeområdet og Vægterpladsområdet. Initiativet er så nyt at vi endnu ikke har fået aftalt hvordan dette nye samarbejde skal foregå i praksis.

Bevaringsarbejdet har vi søgt at understøtte gennem et bevaringsmøde vi afholdt d. 4. februar i år på Folkehjem. I mødet deltog ca. 40 personer. Mødet omhandlede bymiljø sagen. Her fik vi et spændende indlæg af Jep Loft som er bestyrelsesmedlem i Landsforeningen By og Land. Han kom bl.a. ind på de store fordele en købstad får ved at passe på sine historiske miljøer.

Mange undersøgelser viser at mulighederne for at bevare et rigt og levende byliv øges væsentligt ved netop at passe på byens historiske miljøer. En helt ny rapport udarbejdet af konsulentfirmaet Incentive for Realdania viser det glædelige, at salgspriserne på bevaringsværdige huse er højere end på andre huse og ofte højere end på nybyggede huse. Rapporten viser også at en købstad med et velbevaret historisk bymiljø også vil trække priserne op på nybyggede huse op i området. Vi håber at vores politikere – der som en hovedmålsætning har at vi bliver flere indbyggere og der ellers kommer vækst - vil lægge mærke til dette og vil være indstillet på at øge de økonomiske bevillinger til området.

I løbet af sommeren har landsforeningen By & Land planlagt at starte en landsdækkende kampagne under mottoet: "Pas bedre på byerne". Den skal øge opmærksomheden på det vigtige i at passe på historiske bymiljøer. Endvidere er håbet at den øgede opmærksomhed vil få flere til at indmelde sig i de lokale bygningsbevaringsforeninger.

Vi ønsker årligt at afholde et bevaringsmøde, og vi er langt med indholdet til et møde d. 3. februar 2016.

Fotografering af ca. 300 bevaringsværdige/fredede ejendomme i Aabenraa.

For at give ejerne af de bevaringsværdige bygninger og dem, der professionelt arbejder med emnet en hjælpende hånd, har Kulturstyrelsen og By og Land igangsat et projekt der er støttet af Realdania.

Aabenraa Byhistoriske Forening har sammen med Aabenraa Kommune udpeget ca. 300 ejendomme til fotografering. Dette store arbejde er varetaget af medlemmer af Aabenraa Fotoklub. Fotograferingen er afsluttet og fotoene er indlagt i en database. Fotoene er suppleret med fotos Aabenraa kommune tidligere har taget og historiske fotos fra arkivet hos ISL. Materialet er indsendt til Land og By og herfra indlægges de i en landsdækkende fotodatabase.

Denne database er tilgængelig for alle.

En del af fotoene forventes i efteråret udstillet i Sønderjyllandshallens foyer. Her vil ejerne og andre interesserede have mulighed for at se Aabenraas flotte bygningskultur. Endvidere vil dele af fotoene indgå i et lysbilledeforedrag til foreningens bevaringsmøde i februar måned 2015.

Aabenraa – fremtidens købstad i 2035

Vi synes det er positivt med en udviklingsplan, som behandler nogle af de problemstillinger Aabenraa står overfor. Forslagene i udviklingsplanen anviser hvordan løsninger af nogle af Aabenraas problemstillinger kan give Aabenraa nye bymæssige kvaliteter.

En vigtig del heraf er en vedtaget omfattende plan for områdefornyelse af Aabenraa Midtby – et projekt til ca. 50 mio.

Store dele af området er en del af Aabenraas historiske Bymiljø. Investeringerne vil hovedsageligt blive anvendt til forskønnelse af gader og torve. Sker arbejdet således at vi får belægninger til mere at være

tilpasset bymiljøet, tror vi at dette vil medvirke til at ejendommejere langs de pågældende gader og pladser vil være endnu mere motiveret til at passe godt på deres historiske ejendomme.

Vi er glade for vi har en aftale med den koordinerende hos kommunen om snart at deltage i en form for opstartsmøde hvor der også bliver en rundtur i området. Her får vi mulighed for at komme med vores kommentarer til områdefornyelsen.

Lukning af byens turistkontor

Som situationen ser ud nu har Aabenraa intet turistkontor efter 30. 6. 2015. Turistarbejdet skal fremover varetages af et regionalt samarbejde som finansieres af de 4 sønderjyske kommuner. Ideen om udadtil at markedsføres regionen samlet og få opbygget en optimal IT-informationsplatform lyder fornuftigt.

Hele det beløb byrådet har sat af til kommunens turismearbejde går til det nye regionale samarbejde. Uden tilskud fra kommunen har Turistforeningen ikke mulighed for at drive et bemandet turistkontor. Alle medarbejdere og lejemaal er opsagt til ophør senest 30. 6. 2017.

Det nye DMO samarbejde har lige fået ansat en direktør, som skal have ansat et personale. Det er et stort spørgsmål hvor megen turistinformationsplatform der kan komme op at stå inden 30. 6. 2015.

Iflg. omtale i dagspressen planlægges det gamle rådhus anvendt til et "operatørhus" hvor også den digitale turistplatform skulle blive tilgængelig.

Situationen er meget bekymrende.

Hvad gør vi for de ca. 30% af turisterne, som besøger Aabenraa og som ikke er brugere af internettet.?

Hvem skal koordinere byens historiske byvandring og vægterture?

Hvem skal koordinere Aabenraas deltagelse i Kgl. Classic 1855?

Jeg håber der snart kommer svar på disse og mange andre spørgsmål og skal kraftigt anbefale at der sammen med turistplatformen på det gamle rådhus bliver en form for personlig betjening af byens turister.

Foreningens program og aktiviteter siden sidste generalforsamling i april 2014

Året har været præget af mange aktiviteter.

I forbindelse med sidste års generalforsamling var der foredrag af Erik Nørr om den Sønderjyske Skoleordning. Der deltog 43 i generalforsamlingen.

Den 11. maj var vi med i arrangementet "tæt på slottet, møllen og museet". Arrangementet blev afviklet i et samarbejde med Kunst- og musikforeningen og Brundlund Slot. Der deltog ca. 40 personer.

Den 25. maj havde vi sammen med Museets venner arrangeret en heldagstur til Esbjerg. Her startede vi med en rundvisning på Danmarks største Off-Shore havn. Herefter gik turen til Fiskeri- og Søfartsmuseet hvor vi nød frokosten og fik en interessant rundvisning. Dagen blev afsluttet med at se en spændende

udstilling med kunstneren Otto Frello. Otto Frello er i mellemtiden i en høj alder afgået ved døden. Også på kunstmuseet var der guide på. Turen havde samlet 30 personer.

Onsdag d. 25. juni om aftenen var vi på et bustur på Løjt Land. Med Kim Furdal som guide så vi en perlerække af flotte fredede og bevaringsværdige ejendomme på Løjt Land. Vi sluttede turen med kaffe og kage i "æ bach hus" i Barsmark. I turen deltog 50 personer.

I forbindelse med Kgl. Classic 1855 d. 30. og 31. august havde vi åbent i Slotsvandmøllen hele dagen. Der var mulighed for at nyde lækre rugbrødsadder og kaffebord. Der var også rundvisninger i møllen. Der kom ret få gæster og vi lærte at vi ikke kan hamle op med et hav af aktiviteter på havnen.

Onsdag d. 19. november var der historisk aften på Folkehjem. Historier fra Bybakken 2014 blev udleveret. Der var endvidere beretning fra Søfartsmuseet og et spændende foredrag af Mikkel Leth Jespersen under titlen "Erindringer om Aabenraa-søfartens blomstringstid. Der deltog ca. 100 denne aften. Museets venner var inviteret med til mødet.

Bestyrelsen har været i arbejdstøjet og har klargjort program til det kommende år. Vi har udsendt det sammen med indkaldelse til generalforsamling, ligesom I har fået det udleveret i dag. Vi håber på en god tilslutning til de kommende arrangementer. Bestyrelsen er altid glade for forslag til inspirerende foredrag og ture af historisk interesse.

Historier fra Bybakken

Historier fra Bybakken 2014 blev præsenteret på Historisk aften d. 19. nov. 2014. Dem der ikke hentede bogen denne aften skulle senere hente den på Museet. Vi er glade for at Museet vil påtage sig den opgave. Herved sparer foreningen på udgifter til porto og kuverter. I aften er der en sidste mulighed for at få udleveret årbogen. Alle medlemmer bosiddende udenfor Aabenraa Kommune har fået tilsendt bogen.

Der har været afholdt møde i redaktionen for 2015 udgaven, som forventes klar til udlevering på Historisk aften d. 18. november 2015. Som vi har skrevet til alle vore medlemmer, vil redaktionsudvalget gerne have forslag til fremtidige artikler.

Jeg vil gerne takke redaktionsudvalget som består af Kim Furdal, Mikkel Leth Jespersen, Jørgen Witte, Immo Doege, Orla Jensen og Carlo Daus Petersen.

Aabenraa Museum og museets venner

Vi er glade for samarbejdet med Aabenraa Museum som bl.a. medfører at alle medlemmer gratis har adgang til museet. Alle vore medlemmer med mailadresse modtager endvidere museets nyhedsbreve og invitationer til relevante foredrag. Museets årsprogram ligger som et link på vores hjemmeside. Aftalen om udlevering af årbøger er også en stor hjælp.

Museets venner har vi også et fint samarbejde med. Vi arrangerer sammen en årlig udflugt, ligesom vi inviterer dem med til smagning af Aabenraa øl og til Historisk Aften.

Slotsmøllen

Møllen har som sædvanligt haft cafesøndage fra midt i maj til midt i september og julestue 2 søndage og en lørdag i november. Der har også i 2014 været en del udlejninger. Cafeen er kun mulig at drive med det gode resultat den giver, fordi der er 16 frivillige damer, som på skift passer den og bager til den. Aktiviteterne i møllen indbragte ca. kr. 25.000, et meget vigtigt bidrag til drift og vedligeholdelse. Jeg vil rette en stor tak til denne gruppe med Astrid Meier i spidsen.

Vi søger nye frivillige til at passe cafeen.

Vi har endvidere et hold frivillige som hjælper med vedligeholdelse af møllen. Også her søger vi flere hjælpere.

Vi vil fortsat gerne male vores eget mel på møllen. Omlægningen af Mølleåen har medført at vi ikke har vand nok til at drive vandmøllen. Der er monteret ny opstemning og vandspejlet i søen er hævet lidt i forbindelse med renovering omkring dammen. Vi er glade for at kommunen har bekostet dette. Det er tvivlsomt om det har hjulpet nok til at vi kan male vores mel. Vi håber dog at – med kommunens hjælp – at få dette på plads. Vil vi gerne have flere turister er en vandmølle i drift en god ting.

Slotsmøllen, som er byens næstældste bygning, er et besøg værd og en af Aabenraas turistattraktioner.

Aabenraa Øl 2014

I 2014 blev der brygget både en sommerøl og en vinterøl.

Det er vores forenings medlemmer og kunderne hos Carstensens Tehandel, der har valgt hvilken øl der skal brygges. Der var inviteret til smagning af 3 forskellige øl. Den øl som fik flest stemmer blev valgt. Smagningerne har været velbesøgte.

Aabenraa vinterøl blev som sædvanligt præsenteret på Michelsens Gård. Her var der smagning og salg til medlemmerne. Som sædvanlig var der pyntet fint op og øllen kunne nydes med dejlige fedtemadder. Tak til Tove Rasmussen og hendes frivillige hold fra museet.

Vores øl sælges i specialbutikker og restaurationer i Aabenraa og Omegn. Vi er glade for den positive modtagelse vi altid får.

Vi er glade for at Carstensens Tehandel står for fakturering og evt. ekstralevering af øl. De står endvidere ølsmagningerne med hjælp fra ølgruppen.

Øllen faldt godt i smag og blev ret hurtigt udsolgt. Overskuddet til bevaringsarbejdet blev ca. kr. 20.000.

Som noget nyt i år holdt vi også præsentation af sommerøl. Den foregik onsdag eftermiddag (før påske) i Slotsvandmøller. Her blev der også serveret fedtemadder til.

Andre historiske aktiviteter.

Foreningen står som ejere af Auroras kanoner. Gennemførelse af kanonaktiviteter varetages af Auroras kanonlaug. Lauget har ved mange lejligheder været ude at salutere.

Anlæggelse af "Søndre Kanonbatteri" trækker ud. Der mangler en landzonetilladelse til den planlagde placering ud foran Kallemosen. Den ser ud til at give problemer så en anden placering ud foran trekanten foran kommunen kan komme på tale. Det kræver en ny dispensation for strandbeskyttelseslinjen. Vi håber kommunen står ved sit tilsagn om at anlægge batteripladsen også ved en ny placering.. Det er tanken, at der skal placeres 4 store 18 punds kanoner i anlægget. Tegningerne af det oprindelige batteri er fundet, og de følges delvis ved anlæggelsen. Den første af kanonerne står ved museet. Vi har lovet at stå som ejere af disse 4 kanoner, ligesom vi vil være behjælpelige med at søge om midler til køb af de manglende 3 kanoner. Vi har tilsagn til en del af finansieringen, men kommer til skulle finde væsentligt flere midler. Vi modtager gerne ideer til fonde og virksomheder, som vi kan kontakte om støtte. Der etableres et frivilligt korps til at stå for saluttering fra kanonerne.

Hjemmesiden m.m.

Alt om vilkår for lån i og gratis arkitekthjælp fra Bevaringsfonden er beskrevet, ligesom foreningens mange støttemedlemmer kan ses. Ligesom disse medlemmer støtter bevaringsarbejdet, skal vi også opfordre vores medlemmer til at støtte disse virksomheder.

Vi har stadig et antal medlemmer som vi ikke har mailadresser fra. I takt med at flere får egen mailadresse, beder vi om denne indsendes til vores sekretær Orla Jensen. Herved vil foreningens udgifter til porto blive yderligere reduceret. Til Jer som fortsat skal have materiale med brev, har vi ændret til at I 2 gange årligt får tilsendt, nemlig til generalforsamlingen, hvor I også får tilsendt programmet for hele året, og til historisk aften i efteråret, hvor der også sker udlevering af Historier fra Galgebakken. I bedes gemme programmet. Ønsker i at deltage i vores arrangementer, bedes i senest en uge før kontakte vores sekretær pr. telefon.

Jeg vil slutte min beretning med at takke alle vores samarbejdspartnere for et godt samarbejde. Også en stor tak til vores tidligere formand Carlo Daus både fordi du vil fortsætte i øludvalg, redaktionsudvalg og udvalg med kanonbatteri. Endelig en stor tak til bestyrelsen for en god indsats og et godt samarbejde.